

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА
Кафедра культурології

Проректор з науково-педагогічної роботи
(Майя НІКОЛАЄВА)

20__ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Культурологія туризму
(назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти: Перший (бакалаврський)

Галузь знань: 03 Гуманітарні науки

Спеціальність: 034 Культурологія

Освітньо-професійна програма: Культурологія

Робоча програма навчальної дисципліни «Культурологія туризму». – Одеса: ОНУ, 2022. – 22с.

Розробники: Готинян-Журавльова Віталія Віталіївна, д.філос.н., доц., професор кафедри культурології, в.о. завідувача кафедри культурології

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри культурології Протокол № 1
від. "1" бересне 2023 р.
в.о.завідувач кафедри (підпис) (Віталія ГОТИНЯН-ЖУРАВЛЬОВА)
(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Погоджено із гарантом ОПІ/ОНП «Культурологія»
(підпис) (Ірина СУМЧЕНКО)
(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) факультету історії та філософії
Протокол № 1 від. "6" бересне 2022 р.
Голова НМК (підпис) (Галина ЛЕВЧЕНКО)
(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри культурології Протокол № 1 від.
"30" серпня 2023 р.
Завідувач кафедри (підпис) (Віталія Готинян-Журавльова)
(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри культурології
Протокол № 1 від. "30" серпня 2023 р.
Завідувач кафедри (підпис) (Віталія Готинян-Журавльова)
(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Загальна кількість: кредитів – 5 годин – 150 змістових модулів – 2	Галузь знань <u>03 Гуманітарні науки</u> (шифр і назва) Спеціальність <u>034 – “Культурологія”</u> (код і назва) Рівень вищої освіти: <u>Перший</u> <u>(бакалаврський)</u>	За вибором (ВНЗ/студента)	
		Рік підготовки:	
		1-й	
		Семестр	
		2-й	
		Лекції	
		32 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		28 год.	
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		90 год.	154 год.
		Форма підсумкового контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета. Мета початкової дисципліни «Культурологія туризму» - розглянути сутнісні особливості культур різних регіонів, розкрити механізми та технології їх засвоєння та пропаганди, сформувати у студентів-культурологів вміння у царині туристичного та екскурсійного менеджменту, розуміння єдності та багатоманітності світового культурного простору.

Завдання. Основними завданнями навчальної програми є:

- сформувати у здобувача вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр» низку компетентностей, які є достатніми для виконання професійних обов'язків за спеціальністю «Культурологія»;

- забезпечити повне досягнення студентами програмних компетентностей та очікуваних результатів навчання за дисципліною «Культурологія туризму».

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних компетентностей:

а) загальних (ЗК):

ЗК 01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК 03. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК 04. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. ЗК 05. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності). ЗК 06. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності. ЗК 07. Здатність працювати автономно. ЗК 08. Здатність працювати в команді. ЗК 12. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

б) фахових загальних:

СК 01. Здатність презентувати результати професійної діяльності в усній та письмовій формі, надавати відповідну аргументацію. СК 03. Здатність критично аналізувати культурні явища та процеси з використанням загальнонаукових та спеціальних наукових методів; СК 06. Здатність аналізувати культурну політику в інституціях різних рівнів. СК 10. Здатність популяризувати знання про культуру та поширювати інформацію культурологічного змісту використовуючи сучасні інформаційні, комунікативні засоби та візуальні технології. СК 11. Здатність організувати культурні події, використовуючи сучасні методи та технології.

в) програмні результати навчання:

РН 06. Виявляти, перевіряти та узагальнювати інформацію щодо різноманітних контекстів культурної практики, визначати ступінь їх актуальності із застосуванням релевантних джерел, інформаційних, комунікативних засобів та візуальних технологій. РН 09. Аналізувати ефективність культурних політик, технологій реалізації культурних ідей у контексті конкретних параметрів їх впровадження. РН 13. Презентувати знання про культуру відповідно до спеціалізації представників різних професійних груп та здобувачів освіти.

Очікувані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- основні історичні етапи розвитку туристичної діяльності;
- зміст і динаміку культурогенетичних процесів у туристичній діяльності;
- культурні домінанти у різних напрямках туристичної діяльності;
- роль етнічних, релігійних, економічних, політичних і геополітичних факторів у формуванні своєрідності культур окремих країн та регіонів світу;
- основні технології туристичного менеджменту щодо ознайомлення з культурою та мистецтвом.

вміти:

- пояснювати закономірності функціонування культурогенетичних процесів у туристичній діяльності;
- аналізувати тенденції розвитку культурного туризму в сучасному суспільстві;
- використовувати знання основних технологій туристичного менеджменту щодо ознайомлення з культурою та мистецтвом.

3.Зміст навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Культурний туризм

Тема 1. Предмет культурології туризму, його структура

Культурологія туризму як специфічна наука про культуру, яка за допомогою культурологічних категорій і понять рефлексує туризм як соціокультурний феномен. Культурологія туризму як загальнометодологічне підґрунтя теорії туризму (туризмологія). Інтегративна взаємодія культурології туризму з іншими соціогуманітарними профільними дисциплінами – економіка туризму, соціологія туризму, психологія та педагогіка туризму та туристська праксеологія (теорія практичної діяльності в туристській сфері).

Місце культурології туризму в процесі формування світоглядної свідомості «людини, що подорожує» (*homo viator*). Трансформація та збагачення світоглядних уявлень особистості, її ціннісних орієнтацій під впливом «зустрічі» з іншими соціокультурними світами. Світосприйняття та світоставлення суб'єктів туристської діяльності, їхній функціональний прояв.

Тема 2. Поняття «культурний туризм»

Туризм як культурний феномен і культурологічний конструкт. Поняття «культурний туризм». Регіональна типологія культури. Поняття «регіональна культурна самобутність» та регіональна цілісність культури: єдність території, людей, цінностей. Просторово-територіальні чинники регіонального типу культури (природно-територіальні, кліматичні, ландшафтні). Роль культурного туризму у гуманітарній освіті та естетиці, в області економіки і культурного обміну. Туризм як сучасний вид діяльності та індустрія, що об'єднує ряд різних організацій і підприємств, що займаються організацією відпочинку туристів і надають споживачам різноманітні послуги.

Тема 3. Генеза знань про туризм

Осмислення феномену подорожей в процесі становлення знань про туризм.

Перші узагальнення подорожей в античній філософії (Фалес, Солон, Піфагор, Платон, Прокл).

Сутність, характер подорожей в епоху Середньовіччя, їх інтерпретація у теологічних вченнях Св. Августина і Фоми Аквінського.

Виникнення туризму в Новий Час як організованої, специфічної форми подорожей. Ф. Бекон «Про подорожі».

Становлення знань про туризм. Перший період – доіндустріальний – два накопичення знань про туризм та їх раціональне узагальнення. Другий період (два етапи) – індустріальний – виникнення спеціальних знань про туризм (два етапи); перший етап (друга половина XIX ст.) – створення туризмологічних моделей розвитку туризму, розробка туристичної термінології; другий етап (з початку XX ст.) – виникнення національних туризмознавчих шкіл: австрійської, німецької, англійської, датської, швейцарської, французької, американської – початок створення теорії туризму. Заснування міжнародних, наукових і громадських організацій: Міжнародна академія туризму; Міжнародний центр по вивченню проблем туризму, Всесвітня туристська організація та інші. Розвиток туризмологічного знання в Україні.

Путівники та інші інформаційні джерела культурного туризму. Екскурсії та їх роль у

культурному туризму.

Тема 4. Гуманістична функція туризму

Проблема «людського виміру» туризму – гуманістична складова туризму в контексті «гуманітарного» повороту суспільства XX-XXI-го століття. Формування гуманістичного світогляду у професіоналів туристської справи. Туризм як ефективний засіб реалізації людських цінностей (свобода, вибір, дружність, солідарність, злагода тощо).

Туризм як засіб моральної меліорації сучасного суспільства, подолання соціального імунодефіциту (браку приросту людських взаємин). Можливості туризму як найдемократичнішої форми людських стосунків. Туризм і утвердження «діалогічної» культури спілкування.

Проблема гуманізму як центральна проблема соціогуманітарних наук. Пріоритетна роль туризму у формуванні сучасної комунікативної культури. «Людиноутворююча» значимість туристських подорожей. Розвиток самосвідомості індивіда в процесі «туристського життя». Туризм як соціальний канал входження в інші «ціннісні міри». Гуманістична місія туризму – сприяння розв'язанню соціальних проблем (зайнятість, подолання бідності тощо).

Тема 5. Туризм у контексті культурної антропології

Туризм – прояв способу життя людини. Людина, що подорожує – «Homo viator» – особистість, яка по-своєму розкривається в світі «іншої культури». Всебічний, розвиваючий вплив туризму на особистість. Прагнення до туристичних подорожей як потреба в структурі суто людських інтересів. Причетність до світу людського єднання засобами туризму. Туристська діяльність у контексті сфер та реалій сучасної культури.

Багатоаспектність вимірів людського буття. Співвідношення потреб, інтересів, мотивацій, цінностей, ідеалів та прагнень людини в контексті феномену туризму. Ієрархія потреб людини: вітальні (матеріальні), соціальні та духовні. Можливість та специфіка їхнього задоволення у сфері туризму. Туризм як сфера комплексного задоволення потреб людини та її різнобічного розвитку.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Культура і туризм у сучасному світі

Тема 6. Етика туризму

Етика туризму як частина культурології туризму, що регулює відносини між людьми у сфері туристської діяльності. Причини виникнення етики туризму як артефакту кінця XX століття. Звернення етики до вирішення нових для неї практичних проблем. Умови виникнення туризму як культурного явища. Проблема моральної регуляції відносин між людьми, які включені в систему туризму як основи становлення етики туризму.

Специфіка соціального та культурного середовища в туризмі. Людина і довкілля (природне та урбанізоване) в туризмі. Роль рівня організації туризму. Світоглядні орієнтації людини, що включилися в систему туризму. Моральні вимоги, обмеження, приборкання людини в туристичній діяльності. Тимчасовість людських зв'язків у туризмі і проблема набуття відповідальності за встановлені контакти і підвищення толерантності як до членів туристської групи, до представників туристської індустрії, до місцевого населення.

Екологія як наука. Феномен екології культури. Проблема екологічної кризи у взаємовідносинах людини із середовищем проживання в 60-х рр. XX століття. Екологія і туризм. «Екологічність» і «неекологічність» туризму. Характер впливу індустрії туризму на природне середовище перебування людини. Туризм і процес наповнення моральним змістом зв'язку людини з соціальним, культурним і природним середовищем. Туризм і екологія у сфері протистояння добра і зла.

Тема 7. Туризм у світі цінностей

Туризм у структурі пізнання та освоєння загальнолюдських цінностей: вибір, свобода, спілкування, самореалізація, товаришування, толерантність, справедливість, розуміння. Розвиток та збагачення системи ціннісних орієнтацій індивідів як результат туристичної діяльності.

Екзистенційний аспект «класичного» і екстремального туризму. Туризм як ситуація розриву з «нудотою повсякденності». Можливість створити «пограничну ситуацію» чи залучитися до неї та пережити її у соціальному середовищі чи небезпечних природних умовах. Неповторність переживань людини у інноваційних та альтернативних видах туризму: військово-спортивному, високогірному, підводному, спелеологічному, водному, космічному тощо. Цінність цих переживань та досвіду для особистісного розвитку, набуття життєвої мудрості.

Тема 8. Менеджмент у сфері культурного туризму

Специфіка менеджменту у сфері культурного туризму. Види культурного туризму (культурно-історичний, подієвий, культурно-археологічний, культурно-етнографічний, культурно-екологічний). Поняття сфери туризму. Ринкова модель системи туризму. Особливості туризму як об'єкта управління. Система організації управління культурним туризмом за кордоном і в Україні: історичні аспекти, сучасний стан. Практичні аспекти розвитку туристичної діяльності в Україні та за кордоном, її особливості та культурні відмінності. Сутність туристичної діяльності, її відмінність від туризму як сфери. Економічні основи туристичної діяльності, їх особливості, проблематика. Види туристичної діяльності. Система менеджменту в туристичній діяльності. Туризм як об'єкт соціального менеджменту. Особливості менеджменту туристичних організацій. Технології PR в туризмі. Реклама в туристичній діяльності. Система забезпечення кадрами в турбізнесі. Сучасні проблеми у розвитку культурного туризму.

Тема 9. Різновиди культурного туризму

Культурно-пізнавальний туризм. Музеї та культурно-історичні пам'ятках складові культурного ландшафту. Публічний простір - місця де збираються люди (набережна / площа, кафе / ресторани, кладовища / установи), як влаштовані ці місця, чи діють якісь ритуали. Інтелектуальна картографія - чим займається утворений прошарок міста, як сприймає себе і своє місце в місті. Музей - експозиції і програми місцевих музеїв (актуальні і потенційні), що можна і потрібно розвивати, враховуючи ресурси. Прогулянка / Туризм - маршрути міських прогулянок (їх логіка, оптимальне наповнення, переклички топосів, фотографування). Аналіз стану розвитку замкового туризму, його роль та значення для розвитку туризму в Україні. Європейський досвід організації замкового туризму, основні напрями його розвитку в Україні. Головні об'єкти замкового туризму та особливості їх збереження.

Гастрономічний та кулінарний туризм. Кулінарна спадщина як частина туристського досвіду. Туризм як шлях поглибленого вивчення традиційної кухні в розумінні та інтерпретації соціальних, культурних, комерційних, технологічних, економічних і оздоровчих контекстів. Взаємозв'язок національної кухні з іншими аспектами життя, які відображають взаємини людей у суспільстві, норми і форми поведінки, традиційні для даної нації. Етногеографічний підхід щодо харчування в туризмі. Гастрономічний та кулінарний туризм як важливий чинник позитивної глобалізації сучасного соціуму, який сприяє перетворенню протистояння культур у їх діалог, збереженню природної та культурної спадщини.

Подієвий туризм. Участь у міжнародних та національних фестивалях, виставах, прем'єрах. Поїздки на карнавали, фести, знакові регіональні події. Театральний туризм. Ювілейні події.

Паломницький туризм. Церква і релігія - діючі храми міста, ініціативи по залученню прихожан (реклама, просування), ставлення до релігії / церкви (не) воцерковлених громадян.

Тема 10. Туристичні ресурси культурного регіону

Туристський потенціал території. Поняття і структура туристсько-рекреаційного потенціалу території. Туристські ресурси як частина туристичного потенціалу території. Культурно-історичні ресурси, їх класифікації, принципи виділення. Методологічні та методичні підходи до оцінки природно-рекреаційних ресурсів. Економічні ресурси туризму. Методологічні та методичні підходи до оцінки матеріально-технічних баз туризму. Характеристика туристично-рекреаційних ресурсів Одеси. Регіональні програми розвитку туризму: нормативно-правова база і історія розвитку Типова структура регіональних програм розвитку туризму Система програмних заходів з розвитку туристичної галузі в регіоні. Механізми реалізації регіональних програм розвитку туризму.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин								
	Денна форма					Заочна форма			
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі		
		л	п/с	лаб	ср		л	п/с	лаб
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Змістовий модуль 1. Культурний туризм									
Тема 1. Предмет культурології туризму, його структура	12	2	2		8	12	2		10
Тема 2. Поняття «культурний туризм».	14	4	2		8	16	2		14
Тема 3. Генеза знань про туризм	16	4	4		8	16			16
Тема 4. Гуманістична функція туризму	12	2	2		8	18	2		16
Тема 5. Туризм у контексті культурної антропології.	12	2	2		8	14			14
Разом за змістовим модулем I	66	14	12		40	76	6		70
Змістовий модуль 2. Культура і туризм у сучасному світі									
Тема 6. Етика туризму.	18	4	4		10	14			14
Тема 7. Туризм у світі цінностей.	14	2	2		10	18			18
Тема 8. Менеджмент у сфері культурного туризму.	16	4	2		10	18			18
Тема 9. Різновиди культурного туризму.	18	4	4		10	18			18
Тема 10. Туристичні ресурси культурного регіону	18	4	4		10	16			16

Разом за змістовим модулем 2	84	18	16		50	84			84
Усього годин	150	32	28		90	160	6		154

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми / види завдань	Кількість годин
1	Предмет культурології туризму, його структура Опрацювати питання: 1. Культурологія туризму як специфічна наука про культуру. 2. Культурологія туризму як загальнометодологічне підґрунтя теорії туризму (туризмологія). 3. Місце культурології туризму в процесі формування світоглядної свідомості «людини, що подорожує» (homo viator). 4. Трансформація та збагачення світоглядних уявлень особистості, її ціннісних орієнтацій під впливом «зустрічі» з іншими соціокультурними світами. 5. Світосприйняття та світоставлення суб'єктів туристської діяльності, їхній функціональний прояв. Провести дискусію тему: «Культурологія туризму як специфічна наука про культуру»	2
2	Поняття «культурний туризм» Опрацювати питання: 1. Туризм як культурний феномен і культурологічний конструкт. 2. Поняття «культурний туризм». 3. Регіональна типологія культури. 3. Поняття «регіональна культурна самобутність» та регіональна цілісність культури. 4. Туризм як сучасний вид діяльності та індустрія. Провести дискусію тему: «Роль культурного туризму у гуманітарній освіті та естетиці, в області економіки і культурного обміну» Підготувати доповіді на тему: «Туризм як сучасний вид діяльності та індустрія».	2
3	Генеza знань про туризм Опрацювати питання: 1. Осмислення феномену подорожей в процесі становлення знань про туризм. 2. Перші узагальнення подорожей в античній філософії (Фалес, Солон, Піфагор, Платон, Прокл). 3. Сутність, характер подорожей в епоху Середньовіччя, їх інтерпретація у теологічних вченнях Св. Августина і Фоми Аквінського. 4. Виникнення туризму в Новий Час як організованої, специфічної форми подорожей. Ф. Бекон «Про подорожі». 5. Становлення знань про туризм. Перший період – доіндустріальний., другий період (два етапи) – індустріальний – виникнення спеціальних знань про туризм. 6. Заснування міжнародних, наукових і громадських організацій. 7. Розвиток туризмологічного знання в Україні. Підготувати доповіді на тему: «Путівники та інші інформаційні джерела	4

	культурного туризму» або «Екскурсії та їх роль у культурному туризмі».	
4	Гуманістична функція туризму Опрацювати питання: 1. Проблема «людського виміру» туризму. 2. Туризм як ефективний засіб реалізації людських цінностей (свобода, вибір, дружність, солідарність, злагода тощо). 3. Туризм як засіб моральної меліорації сучасного суспільства, подолання соціального імунodefіциту. 4. Туризм як утвердження «діалогічної» культури спілкування. 5. Пріоритетна роль туризму у формуванні сучасної комунікативної культури. 6. «Людиноутворююча» значимість туристських подорожей. Провести дискусію тему: «Гуманістична складова туризму в контексті «гуманітарного» повороту суспільства XX-XXI-го століття» Підготувати доповіді на тему: «Гуманістична місія туризму».	2
5	Туризм у контексті культурної антропології Опрацювати питання: 1. Туризм – прояв способу життя людини. 2. Всебічний, розвиваючий вплив туризму на особистість. 3. Причетність до світу людського єднання засобами туризму. 4. Туристська діяльність у контексті сфер та реалій сучасної культури. 5. Туризм як сфера комплексного задоволення потреб людини та її різнобічного розвитку. Провести дискусію тему: «Людина, що подорожує – «Номо viator» – особистість, яка по-своєму розкривається в світі «іншої культури»» Підготувати доповіді на тему: «Туристська діяльність у контексті сфер та реалій сучасної культури» або «Туризм як сфера комплексного задоволення потреб людини та її різнобічного розвитку».	2
6	Етика туризму Опрацювати питання: 1. Етика туризму. 2. Причини виникнення етики туризму. 3. Умови виникнення туризму як культурного явища. 4. Специфіка соціального та культурного середовища в туризмі. 5. Феномен екології культури. 6. Проблема екологічної кризи у взаємовідносинах людини із середовищем проживання в 60-х рр. XX століття. Провести «круглий стіл» на тему: «Екологія і туризм» Підготувати доповіді на тему: «Людина і довкілля (природне та урбанізоване) в туризмі» або ««Екологічність» і «неекологічність» туризму».	4
7	Туризм у світі цінностей Опрацювати питання: 1. Туризм у структурі пізнання та освоєння загальнолюдських цінностей. 2. Розвиток та збагачення системи ціннісних орієнтацій індивідів як результат туристичної діяльності. 3. Екзистенційний аспект «класичного» і екстремального туризму. Підготувати доповіді на тему: «Розвиток та збагачення системи ціннісних орієнтацій індивідів як результат туристичної діяльності» або «Туризм як	2

	ситуація розриву з «нудотою повсякденності»».	
8	Менеджмент у сфері культурного туризму Опрацювати питання: 1. Специфіка менеджменту у сфері культурного туризму. 2. Види культурного туризму. 3. Поняття сфери туризму. 4. Ринкова модель системи туризму. 5. Особливості туризму як об'єкта управління. 6. Система організації управління культурним туризмом за кордоном і в Україні: історичні аспекти, сучасний стан. 7. Економічні основи туристичної діяльності, їх особливості, проблематика. Підготувати доповіді на тему: «Технології PR в туризмі» або «Реклама в туристичній діяльності» або «Система забезпечення кадрами в тур бізнесі» або «Сучасні проблеми у розвитку культурного туризму».	2
9	Різновиди культурного туризму Опрацювати питання: 1. Культурно-пізнавальний туризм. 2. Гастрономічний та кулінарний туризм. 3. Етногеографічний підхід щодо харчування в туризмі. 4. Подієвий туризм. 5. Театральний туризм. 6. Паломницький туризм. Провести дискусію тему: «Різновиди культурного туризму» Підготувати презентацію на тему: «Мій улюблений вид туризму».	4
10	Туристичні ресурси культурного регіону Опрацювати питання: 1. Туристський потенціал території. 2. Економічні ресурси туризму. 3. Методологічні та методичні підходи до оцінки матеріально-технічних баз туризму. 4. Регіональні програми розвитку туризму: нормативно-правова база і історія розвитку 5. Типова структура регіональних програм розвитку туризму 6. Система програмних заходів з розвитку туристичної галузі в регіоні. 7. Механізми реалізації регіональних програм розвитку туризму Провести дискусію тему: «Туристично-рекреаційних ресурсів Одеси».	4
	Разом	28

6. Теми практичних занять
Практичні заняття не передбачені.

7. Теми лабораторних занять
лабораторні заняття не передбачені.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми / види завдань	Кількість годин
1	Предмет культурології туризму, його структура [1]	8/10

	Самостійно опрацювати і підготувати повідомлення на питання: 1. Культурологія туризму як специфічна наука про культуру. 2. Культурологія туризму як загальнометодологічне підґрунтя теорії туризму (туризмологія). 3. Місце культурології туризму в процесі формування світоглядної свідомості «людини, що подорожує» (homo viator). 4. Трансформація та збагачення світоглядних уявлень особистості, її ціннісних орієнтацій під впливом «зустрічі» з іншими соціокультурними світами. 5. Світосприйняття та світоставлення суб'єктів туристської діяльності, їхній функціональний прояв. Підготуватися до дискусії на тему: «Культурологія туризму як специфічна наука про культуру».	
2	Поняття «культурний туризм» [1] Самостійно опрацювати і підготувати повідомлення на питання: 1. Туризм як культурний феномен і культурологічний конструкт. 2. Поняття «культурний туризм». 3. Регіональна типологія культури. 3. Поняття «регіональна культурна самобутність» та регіональна цілісність культури. 4. Туризм як сучасний вид діяльності та індустрія. Підготуватися до дискусії на тему: «Роль культурного туризму у гуманітарній освіті та естетиці, в області економіки і культурного обміну» Підготувати доповіді на тему: «Туризм як сучасний вид діяльності та індустрія».	8/14
3	Гене́за знань про туризм [1] Самостійно опрацювати і підготувати повідомлення на питання: 1. Осмислення феномену подорожей в процесі становлення знань про туризм. 2. Перші узагальнення подорожей в античній філософії (Фалес, Солон, Піфагор, Платон, Прокл). 3. Сутність, характер подорожей в епоху Середньовіччя, їх інтерпретація у теологічних вченнях Св. Августина і Фоми Аквінського. 4. Виникнення туризму в Новий Час як організованої, специфічної форми подорожей. Ф. Бекон «Про подорожі». 5. Становлення знань про туризм. Перший період – доіндустріальний., другий період (два етапи) – індустріальний – виникнення спеціальних знань про туризм. 6. Заснування міжнародних, наукових і громадських організацій. 7. Розвиток туризмологічного знання в Україні. Підготувати доповіді на тему: «Путівники та інші інформаційні джерела культурного туризму» або «Екскурсії та їх роль у культурному туризмі».	8/16
4	Гуманістична функція туризму [1] Самостійно опрацювати і підготувати повідомлення на питання: 1. Проблема «людського виміру» туризму. 2. Туризм як ефективний засіб реалізації людських цінностей (свобода, вибір, дружність, солідарність, злагода тощо).	8/16

	3. Туризм як засіб моральної меліорації сучасного суспільства, подолання соціального імунодефіциту. 4. Туризм як утвердження «діалогічної» культури спілкування. 5. Пріоритетна роль туризму у формуванні сучасної комунікативної культури. 6. «Людиноутворююча» значимість туристських подорожей. Підготуватися до дискусії на тему: «Гуманістична складова туризму в контексті «гуманітарного» повороту суспільства XX-XXI-го століття» Підготувати доповіді на тему: «Гуманістична місія туризму».	
5	Туризм у контексті культурної антропології. [2] Самостійно опрацювати і підготувати повідомлення на питання: 1. Туризм – прояв способу життя людини. 2. Всебічний, розвиваючий вплив туризму на особистість. 3. Причетність до світу людського єднання засобами туризму. 4. Туристська діяльність у контексті сфер та реалій сучасної культури. 5. Туризм як сфера комплексного задоволення потреб людини та її різнобічного розвитку. Підготуватися до дискусії на тему: «Людина, що подорожує – «Homo viator» – особистість, яка по-своєму розкривається в світі «іншої культури»» Підготувати доповіді на тему: «Туристська діяльність у контексті сфер та реалій сучасної культури» або «Туризм як сфера комплексного задоволення потреб людини та її різнобічного розвитку».	8/14
6	Етика туризму [1] Самостійно опрацювати і підготувати повідомлення на питання: 1. Етика туризму. 2. Причини виникнення етики туризму. 3. Умови виникнення туризму як культурного явища. 4. Специфіка соціального та культурного середовища в туризмі. 5. Феномен екології культури. 6. Проблема екологічної кризи у взаємовідносинах людини із середовищем проживання в 60-х рр. XX століття. Підготуватися до «круглого столу» на тему: «Екологія і туризм» Підготувати доповіді на тему: «Людина і довкілля (природне та урбанізоване) в туризмі» або ««Екологічність» і «неекологічність» туризму».	10/14
7	Туризм у світі цінностей [1] Самостійно опрацювати і підготувати повідомлення на питання: 1. Туризм у структурі пізнання та освоєння загальнолюдських цінностей. 2. Розвиток та збагачення системи ціннісних орієнтацій індивідів як результат туристичної діяльності. 3. Екзистенційний аспект «класичного» і екстремального туризму. Підготувати доповіді на тему: «Розвиток та збагачення системи ціннісних орієнтацій індивідів як результат туристичної діяльності» або «Туризм як ситуація розриву з «нудотою повсякденності»».	10/18
8	Менеджмент у сфері культурного туризму[1]	10/18

	Самостійно опрацювати і підготувати повідомлення на питання: 1. Специфіка менеджменту у сфері культурного туризму. 2. Види культурного туризму. 3. Поняття сфери туризму. 4. Ринкова модель системи туризму. 5. Особливості туризму як об'єкта управління. 6. Система організації управління культурним туризмом за кордоном і в Україні: історичні аспекти, сучасний стан. 7. Економічні основи туристичної діяльності, їх особливості, проблематика. Підготувати доповіді на тему: «Технології PR в туризмі» або «Реклама в туристичній діяльності» або «Система забезпечення кадрами в тур бізнесі» або «Сучасні проблеми у розвитку культурного туризму».	
9	Різновиди культурного туризму [2] Самостійно опрацювати і підготувати повідомлення на питання: 1. Культурно-пізнавальний туризм. 2. Гастрономічний та кулінарний туризм. 3. Етногеографічний підхід щодо харчування в туризмі. 4. Подієвий туризм. 5. Театральний туризм. 6. Паломницький туризм. Підготуватися до дискусії на тему: «Різновиди культурного туризму» Підготувати презентацію на тему: «Мій улюблений вид туризму».	10/18
10	Туристичні ресурси культурного регіону [2] Самостійно опрацювати і підготувати повідомлення на питання: 1. Туристський потенціал території. 2. Економічні ресурси туризму. 3. Методологічні та методичні підходи до оцінки матеріально-технічних баз туризму. 4. Регіональні програми розвитку туризму: нормативно-правова база і історія розвитку 5. Типова структура регіональних програм розвитку туризму 6. Система програмних заходів з розвитку туристичної галузі в регіоні. 7. Механізми реалізації регіональних програм розвитку туризму Провести дискусію на тему: «Туристично-рекреаційних ресурсів Одеси».	10/16
	Разом	90/154

До самостійної роботи відноситься:

[1] – підготовка до лекцій, практичних, семінарських, лабораторних занять;

[2] – написання рефератів, есе;

Теми рефератів з дисципліни «Культурологія туризму»

1. «Людський вимір» туризму.
2. Туризм – прояв способу життя людини.
3. Система потреб людини та їх задоволення у туристській діяльності.
4. Потреби, інтереси, цінності та ідеали людини, що подорожує.

5. Матеріальні, соціальні, культурні, політичні, духовні потреби людини і туризм.
6. Туристична діяльність у контексті форм «життєвого світу» людини.
7. Туризм – фактор розвитку духовності особистості.
8. Потреба у туристичній подорожі в структурі суто людських потреб.
9. Освоєння нового туристичного простору як життєва потреба людини.
10. Туризм як засіб причетності до світу людського єднання.
11. Світоглядне, культурне, екзистенційно-особистісне осмислення феномену туризму.
12. Трансформація світогляду людини через усвідомлення свого місця в навколишньому світі внаслідок туристичної діяльності.
13. Контакт з іншими культурами і світоглядний самовимір людини в процесі й результаті туристичної активності.
14. Проблема взаєморозуміння представників різних соціумів у крос-культурній комунікації.
15. Осмислення багатоваріантності культурного середовища і неосяжності туристичного простору.
16. Роль засобів масової інформації в туризмі.
17. Роль туризму у становленні глобальної інформаційної мережі.
18. Туризм як фактор реалізації творчих потенцій людини.
19. Туристична діяльність і самовдосконалення та самореалізація людини.
20. Праксеологія туризму як розділ культурології туризму.
21. Діяльнісна природа людини і туризм.
22. Самоосвіта та самовиховання людини в сфері туризму.
23. Туризм як різновид цивілізованої екологічної діяльності.
24. Туризм як чинник піднесення матеріального добробуту.
25. Туризм як механізм розв'язання соціальних та культурних проблем.
26. Туризм як чинник гуманізації суспільних відносин.
27. Туризм як впливовий канал народної дипломатії.
28. Значення туризму для формування у народів позитивних мотивацій до співробітництва.
29. Створення у сфері туризму умов для реалізації творчого потенціалу людини.
30. Туризм і вироблення глобальної стратегії розвитку людства.

9. Методи навчання

На лекціях та при проведенні семінарських занять використовуються наочні, пошукові, дослідницькі методи навчання. На семінарських заняттях проводяться ділові ігри, наукові дискусії, наукові «круглі столи», студенти вчаться написанню доповідей, проводяться презентації.

10. Форми контролю і методи оцінювання

1. Поточний контроль здійснюється шляхом оцінювання усних відповідей студентів на семінарських заняттях. Відповіді на питання, що стосуються викладеного матеріалу, оцінюються від 0 до 2 балів, а на домашні завдання – від 1 до 5 балів.

2. Періодичний контроль здійснюється шляхом написання двох змістовних модулів, до підсумкових результатів яких включають також бали, що були отримані студентами за роботу на семінарських заняттях. Якщо заняття проходять оффлайн, передбачається проведення дискусії, «круглих столів» за завчасно оголошеними темами (додатково до 15 балів). Для тих, хто не отримав необхідну кількість балів, проводиться залік.

Студент може отримати додаткові бали під час відповідей на лекціях (від 1 до 5 балів на кожній лекції), а також завдяки активній участі в дискусіях.

Критерії оцінювання

Оцінка за національною шкалою	Теоретична підготовка
	Здобувач освіти
Відмінно	у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей; глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; робить самостійні висновки; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань.
Добре	достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу; при представленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, застосовує знання для розв'язання стандартних ситуацій; самостійно аналізує, узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки
Задовільно	володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні, знає основні поняття навчального матеріалу; має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого і формулювання висновків
Незадовільно з можливістю повторного складання	володіє навчальним матеріалом поверхово й фрагментарно; безсистемно виокремлює випадкові ознаки вивченого; не вміє робити узагальнення, висновки; під час відповіді допускаються суттєві помилки
Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не володіє навчальним матеріалом

11. Питання для підсумкового контролю

1. Культурологія туризму в структурі туризмознавства.
2. Культурологія туризму – синтетична галузь соціогуманітарного знання, щодо дослідження та практики туризму.
3. Структура культурології туризму, понятійний апарат, методи дослідження.
4. Культурологія туризму – специфічна галузь культурології туризму та філософії культури.
5. Методологічна роль системи культурологічних категорій в теорії туризму.
6. Взаємозв'язки формування культурології туризму із соціальними та гуманітарними науками.
7. Культурна сутність туризму.
8. Туристська діяльність як чинник глобалізаційних процесів у сучасної культури.
9. Гуманістична характеристика туризму.
10. Аксіологія туризму. Система ціннісних орієнтирів людини в туризмі.
11. Вплив туризму на актуалізацію людських цінностей: вибір, свобода, спілкування, самореалізація, дружба, толерантність, справедливість, розуміння.
12. Розвиток та збагачення системи ціннісних орієнтацій людини засобами подорожей.
13. Суспільство, культура і природа як життєвий світ людини-мандрівника.
14. Розширення життєвого світу людини в процесі й результаті туристичної активності.
15. Збагачення особистісного досвіду індивіда при взаємодії з іншим соціокультурним середовищем.

16. Розширення культурного горизонту туриста при контакті з іншими народами, культурами.
17. Туристична діяльність і можливість побачити власну культуру «зі сторони».
18. Екзистенціальний аспект «класичного» і екстремального туризму.
19. Туризм як ситуація розриву з «нудотою повсякденності».
20. Неповторність переживань людини в інноваційних та альтернативних видах туризму: військово-спортивному, високогірному, підводному тощо.
21. Туризм і набуття індивідом життєвої мудрості.
22. Герменевтичний потенціал туристичної діяльності: розкодування культурних символів як один з варіантів осмислення соціокультурного середовища.
23. Формування універсальних засад світобачення та становлення взаєморозуміння і довіри між суб'єктами туристичної комунікації.
24. Багатомірність та багаторівневість комунікативного процесу в туризмі.
25. Спілкування, комунікація, взаємодія в туристичній подорожі.
26. Стадії комунікативного процесу в туризмі.
27. Посилення комунікативної взаємодії країн і народів – результат масового туризму у XX-XXI століттях.
28. Роль туризму у пом'якшенні напруженості між регіонами планети, подоланні жорстокості, тероризму, ксенофобії.
29. Туризм – найкращий спосіб пізнання культури інших народів «зсередини».
30. Туристична діяльність – прискорювач глобальної міжцивілізаційної взаємодії.
31. Туристична комунікація як засіб взаємного пізнання культур і народів.
32. Туризм і вироблення спільної стратегії діяльності глобального співтовариства.
33. Пізнання своєрідності, неповторності іншої культури туристом у країні перебування.
34. Етика туризму як практика поведінки.
35. Значення міжнародних туристичних організацій для ствердження універсальних принципів та норм у сфері туризму.
36. Професійна етика організаторів та працівників туристичної сфери.
37. Культурологічне обґрунтування «кодексів туриста» та професіонального діяча туристської сфери.
38. Гуманістичний характер місії туризму.
39. Значення діяльності ВТО для піднесення рівня моральної культури у сучасному світі. (Глобальний моральний кодекс туриста).
40. Значення туризму для становлення глобальної міжкультурної комунікації.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Форма для заліку

Поточний та періодичний контроль										Сума балів
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	100
10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку

90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Нормативні документи;
2. Ілюстративні матеріали,
3. Методичні розробки до курсу.
4. Роздатковий матеріал.

14. Рекомендована література

Основна

1. Басюк Д. І. Інноваційний розвиток гастрономічного туризму в Україні / Д. І. Басюк // Наук. пр. НУХТ. - 2012. - № 45. - С. 128-132. 155.
2. Лук'янова Л.Г. Освіта в туризмі: навч.-метод. посіб. – К.: Вища шк., 2008. – 719 с.
2. Любіцева О.О. Ринок туристичних послуг (геопросторові аспекти). – 3-є вид., переробл. та допов.: навч. посібник / О.О. Любіцева. – К.: Альтерпрес, 2002. - 436 с.: іл., картосхеми.
3. Любіцева О.О., Бабарицька В.К. Туризмознавство: вступ до фаху: підручник. - К.: Київський університет, 2008. – 450 с.
4. Пазенок В.С. Туризмолія: концепти теорії туризму // Туризмолія: концепції та термінологічно-понятійний апарат: Матеріали VII аспірант. Читань (20 квіт. 2005 р., м. Київ). – К.: КУТЕП, 2006. – С.13-23.
5. Пазенок В.С., Федорченко В.К., Кручек О.А., Мініч І.М. Туризмолія (теорія туризму): навч.-метод. посіб. зі спецкурсу. – К.: КУТЕП, 2010. – 70 с.
6. Сакун Л.В. Теория и практика подготовки специалистов сферы туризма в развитых странах мира: монография. – К.: МАУП, 2004. – 399 с.
7. Сокол Т.Г. Основи туристичної діяльності: підручник / Т.Г. Сокол; [за заг. Ред. В.Ф. Орлова]. – К.: Грамота, 2006. – 264 с.
8. Ткаченко Т.І. Сталій розвиток туризму: теорія, методологія, реалії бізнесу: монографія. – 2-ге вид., відред. і доп., КНТЕУ, 2009. – 436 с.
9. Туризмолія: концептуальні засади теорії туризму: науково-навчальне видання. – К.: КУТЕП, 2008. - 825 с.
10. Федорченко В.К., Дьорова Т.А. Історія туризму в Україні: навч. посіб. – К.: Вища шк., 2002. – 195 с.
11. Федорченко В.К. Підготовка фахівців для сфери туризму: теоретичні і методологічні аспекти. – К.: Вища шк., 2002. – 350 с.
12. Федорченко В.К., Фоменко Н.А., Охріменко М.І., Цехмістрова Г.С. – Педагогіка туризму. – К.: Вид. Дім «Слово», 2004. – 296 с.
13. Філософія туризму: Навчальний посібник /За ред. В.К.Федорченка, В.С.Пазенка. – К., 2004. – 268 с

14. Філософія туризму: навч. посібник / за ред. В.К. Федорченка, В.С. Панченка. – К.: Кондор, 2004. – 268 с.

Додаткова

1. Лукашевич М.П., Шандер Ф.Ф. Соціологія туризму. Курс лекцій. – Ужгород, 2008. – 340 с.
2. Любіцева О.О. Ринок туристичних послуг (геопросторові аспекти). – К.: Альтерпрес, 2002. – 430 с. (Теоретико-методологічні основи дослідження туризму. – С.7-114).
3. Любіцева О.О., Бабарицька В.К. Туризмознавство: вступ до фаху: Підручник. – К.: Київський університет, 2008. – 450 с.
4. Мініч І.М. Соціальні чинники і функції інфраструктури туризму: соціологічний аналіз: Автореф. дис. на здоб. наук. ступеня канд. соціол. наук / І.М. Мініч. – К., 2002. – 18 с.
5. Пазенок В.С. Філософія туризму // Туризм у XXI столітті: Матеріали II-ої міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 10-11 жовт. 2001 р. – К.: Знання України, 2002. – С.21-27.
6. Пазенок В.С. Філософія та праксеологія туризму // Наукові записки Київського університету туризму, економіки і права / Щорічник вип.3. – К.: КУТЕП, 2003. – С.8-16.
7. Перро Серж Оернер, Жан Мішель. Необхідність туризмології // Наукові записки Київського інституту туризму, економіки і права / Щорічник вип.1. – К.: КІТЕП, 2001. – С.73-77.
8. Правове регулювання туристичної діяльності в Україні: Збірник нормативно-правових актів / Під заг. ред. проф. В.К. Федорченка. – Київ. ун-т туризму, економіки і права. – К.: Юрінком. Інтер, 2002. – 640с.
9. Смолій В.А. та ін. Енциклопедичний словник-довідник з туризму / за заг. ред. В.К.Федорченка. – К.: Слово, 2006. – 372 с.
10. Сокол Т.Г. Основи туризмознавства: Навчальний посібник. – К.: Ред. Лайн, 1999. – 77 с.
11. Федорченко В.К. Свобода і туризм: погляд туризмologa / Філософські нариси туризму. – К.: Укр. центр духов. культури, 2005. – С.41-54.
12. Філософські нариси туризму: Наук.-навч. вид. /За ред. докт. філос. наук, професора, члена кореспондента НАН України Пазенка В.С. – К., 2005. – 328 с.
13. Фоменко Н.А. Педагогіка вищої школи: методологія, стандартизація туристичної освіти. – К.: Вид. Дім «Слово», 2005. – 216 с.
14. Франзіаллі Франческо. Тенденції розвитку міжнародного туризму. – К., 2002. – 25 с.

15. Електронні інформаційні ресурси

<http://lib.onu.edu.ua/> Наукова бібліотека ОНУ імені І. І. Мечникова
<http://www.nbuv.gov.ua/> Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
<http://www.library.univ.kiev.ua/> Наукова бібліотека ім. М. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка
<http://www.filosof.com.ua/> Інститут філософії імені Г.С.Сковороди НАН України
<http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/dict.html> Найвидатніші філософи світу та України
<http://www.ognb.odessa.ua/> Одеська національна наукова бібліотека
<http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/index.html> Електронна бібліотека кафедри філософії та методології науки філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка
<http://plato.stanford.edu/> Філософська енциклопедія Станфордського університету. (Англійською мовою).